

Utviklingen i mottakere av arbeidsavklaringspenger og personer med nedsatt arbeidsevne per 31. mars 2022

Notatet er skrevet av Eirik Grønlien eirik.gronlien@nav.no, 20.04.2022.

Sammendrag

Antallet personer som mottok arbeidsavklaringspenger (AAP) i løpet av mars 2022 var på 136 633. Det innebærer at 4 prosent av befolkningen i alderen 18-66 år mottok arbeidsavklaringspenger på dette tidspunktet, en økning på 0,2 prosentpoeng fra årsskiftet. Sammenliknet med året før har antallet mottakere økt med 6 700 personer, en økning på 5,1 prosent. Antall personer som mottok arbeidsavklaringspenger har økt med 4 100 personer i løpet av første kvartal 2021, tilsvarende 3,1 prosent.

Ved utgangen av mars 2022 var det 200 775 personer i alderen 18-66 år registrert med nedsatt arbeidsevne. Dette var 6 700 flere enn på samme tid i fjor, en økning på 3,4 prosent. Antall personer registrert med nedsatt arbeidsevne har økt med rundt 2 300 personer, eller 1,2 prosent, så langt i 2022. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottok arbeidsavklaringspenger var ved utgangen av mars på 65,7 prosent. En økning på 0,9 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2021. Andelen personer med nedsatt arbeidsevne som mottok uføretrygd lå på 10,1 prosent, en reduksjon på 0,3 prosentpoeng fra 2021.

Så langt i 2022 har vi sett en økning i antall personer som mottar AAP. Det er spesielt i januar og delvis også i mars at vi så en økning. Samtidig som beholdningen øker, så vi at det i første kvartal var nær 15 300 personer som startet å motta AAP. Mange av disse har tidligere mottatt AAP, men rundt 10 100 var helt nye mottakere. Andelen helt nye mottakere lå derfor på rundt 66 prosent av alle som hadde tilgang i første kvartal. Dette var stabilt med kvartalet før, men høyere enn tidligere perioder og vi må tilbake til 2017 for å finne en tilsvarende høy andel helt nye mottakere. Ved utgangen av mars 2022 har vi ikke oversikt over den totale avgangen fra ordningen, men gitt at beholdningen øker med rundt 4 000 personer og tilgangen var på noe over 15 000 kan vi forvente at avgangen har vært rundt 11 000. Dette er et lavt antall, noe som tyder på at forlengelsene fortsatt fører til at mange blir værende på ytelsen. Vi forventer et relativt høyt antall mottakere gjennom store deler av 2022, frem til forlengelsene løper ut i andre halvår.

Økning i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger

Ved utgangen av mars 2022 var det omtrent like mange personer som mottok AAP som ved utgangen av første kvartal 2018. Det vil si at antallet mottakere i dag nærmer seg samme nivå som før regelverksendringene i 2018. Utviklingen de siste årene skyldes i første omgang at en del kom tilbake på AAP etter kortere opphold i ytelsen fra slutten av 2018 og inn i 2019 (Lande 2019 og 2022), samt at mange personer kom tilbake etter endt karenperiode på 52 uker fra starten av 2019. Deretter så vi i mars 2020 at utfordringer på arbeidsmarkedet og økt ledighet førte til at mange startet å motta AAP. Etter 2020 ser vi at økningen først og fremst skyldes forlengelsene innført fra mars 2020 som har ført til at langt færre slutter på ordningen, mens tilgangen i 2021 ble noe redusert fra 2020.

Dersom vi ser på utviklingen så langt i år var det en betydelig økning i antall mottakere i mars. Dette kan ha en sammenheng med endringer i regelverket for karenperiode innført i februar, men dette virker ikke å forklare hele økningen. Vi ser for eksempel en ganske stor økning i helt nye mottakere, samtidig som vi ikke ser tilsvarende økning blant dem som har hatt et opphold på rundt 52 uker eller mindre¹. Det kan tenkes at en del av økningen skyldes det høye sykefraværet i starten av året, som gir utslag noe senere på AAP gitt lengre saksbehandlingstid og derfor noe forsinket utbetaling if.t sykdomsperiode. Det kan også tenkes at deler av økningen skyldes at enkelte som har vært sykemeldt i ett år etter koronabølgen i starten av 2021, nå går over til AAP. Vi forventer også at følgene av endringer i regelverket for karenperiode også vil merkes i andre kvartal 2022, og at det derfor er noe tidlig å vurdere konsekvensene.

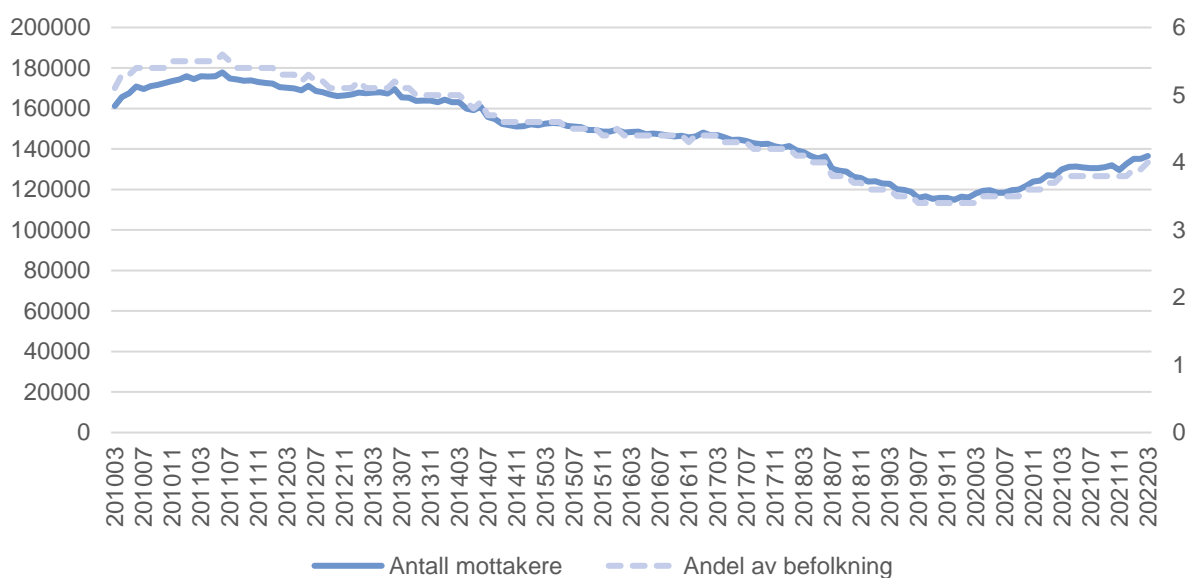
Forlengelsene av AAP stønaden innført i forbindelse med koronapandemien løper ut i slutten av juni 2022 og det er sannsynlig at antall mottakere vil reduseres betydelig etter dette. En del av dem som mottar AAP i ordinær periode på 3(4) år eller er i unntaksperiode etter §11-12 vil allikevel ha mulighet til å motta AAP etter annen lovparagraf². Forlengelsene kan også føre til økt press for at mottakere skal avklares i god tid før utgangen av juni, noe som kan føre til at noe flere slutter på AAP i andre kvartal. På sikt er det også usikkert hvordan regelverket for karenperiode vil påvirke utviklingen. I mars 2022 er ledigheten redusert til et svært lavt

¹ Tidligere ville personer som hadde brukt opp ytelsen i henhold til frtl. §11-12 ikke ha ny rett til AAP før etter en karenperiode på 52 uker. Ved alvorlig sykdom kunne man se bort fra dette. Ved endring i karenregelverket vil det ha gitt alle dem som befant seg i perioden på 52 uker en mulighet til å søke på nytt. Foreløpig ser vi ikke klare tendenser til at tilgangen øker for denne gruppen.

² AAP gis ordinært i 3 år. For personer som startet sin AAP periode før 2018 kan AAP gis i 4 år. Deretter vil det være mulig å motta AAP i inntil 2 år dersom en kvalifiserer for ett av «unntakene» i §11-12. Etter at mottaker er ansett å være i stand til å skaffe seg arbeid som hen kan utføre kan det gis AAP i perioden som arbeidssøker i inntil 6 måneder etter §11-17. Hvis mottaker skal vurderes for uføretrygd kan AAP gis i inntil 4+4 måneder etter §11-18. Det er i tillegg mulig å motta AAP i inntil 6 måneder dersom mottaker ikke har opparbeidet seg ny rett til sykepenger, i henhold til §11-13. Det er derfor fortsatt mulig å motta AAP i en periode etter at rettigheter i §11-12 er brukt opp.

nivå og prognoser anslår at den vil holde seg lav fremover (Myklathun m.fl 2022), samtidig som det ikke virker sannsynlig med flere perioder med nedstengning. Det tilsier at ledigheten i seg selv ikke vil bidra til økt tilgang fremover. Ved utgangen av mars 2022 var det allikevel svært mange dagpengemottakere som mistet ytelsen etter en lengre periode med forlengelser av dagpengeperioden³. En del av disse kan være aktuelle for AAP, noe som kan påvirke antall som starter å motta AAP de neste månedene. Foreløpig fremstår det som rundt 1 900 personer som mister dagpengene i april/mai er registrert med nedsatt arbeidsevne. Ikke alle disse vil ha en arbeidsevne som er nedsatt grunnet sykdom eller i tilstrekkelig grad til at de kan motta AAP.

Figur 1: Antall mottakere av arbeidsavklaringspenger (venstre akse) og andel av befolkningen (høyre akse), i alderen 18-66 år. Antall. Alder. Mars 2010 - mars 2022

Kilde: NAV

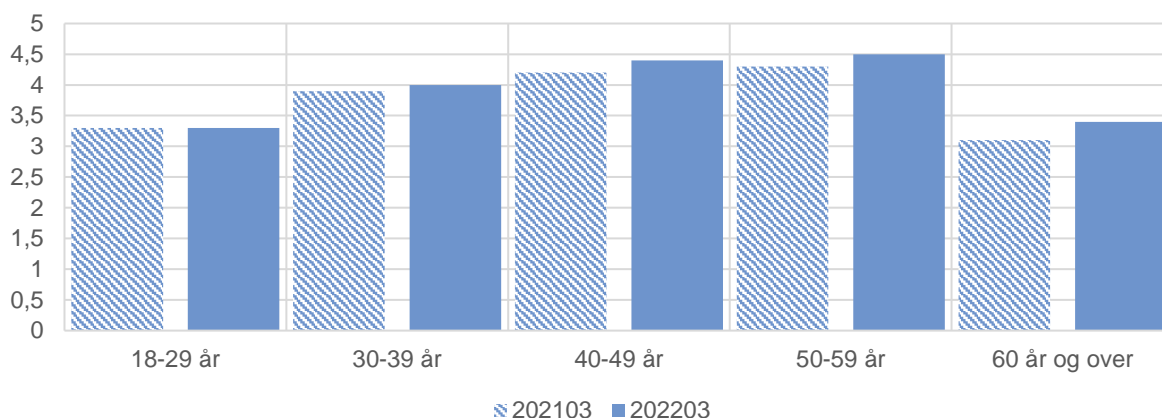
Økning for alle aldersgrupper

Antall mottakere stiger for alle aldersgrupper i løpet av første kvartal. Sammenliknet med utgangen av fjerde kvartal 2021 er det størst økning blant dem i aldersgruppen 50 til 59. Her steg antall mottakere med noe under 1 000 personer, tilsvarende 3 prosent. Den største relative økningen er det blant de eldste mottakerne, over 60 år. Her økte antallet med rundt 600 personer, dette tilsvarer en økning på 4,6 prosent fra desember. For de øvrige aldersgruppene øker antallet med rundt 700 til 900 personer.

³ <https://www.nav.no/no/person/innhold-til-person-forside/nyttig-a-vite/disse-koronareglene-opphorer-1.april-2022/mange-arbeidssokere-mister-na-dagpengene>

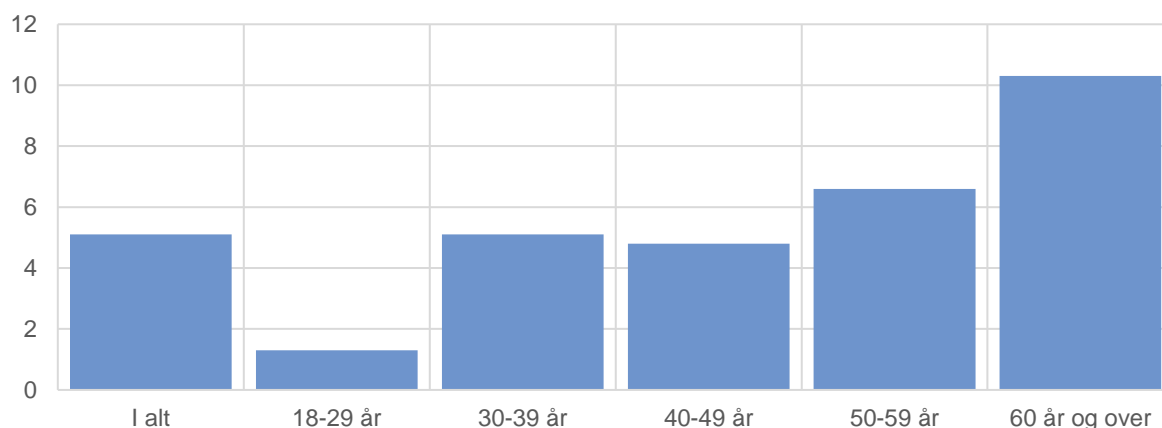
Sammenlikner vi med tilsvarende periode i 2021 ser vi også at antallet stiger for alle aldersgrupper. Størst økning er det for dem i gruppen 50 til 59 år hvor antall mottakere er økt med over 2 000 personer. Dette tilsvarer en økning på 6,6 prosent og aldersgruppen er fortsatt den med flest mottakere. Størst relativ endring er det også her blant dem mellom 60 og 66 år med en økning på rundt 1 400 personer, tilsvarende 10,3 prosent. Det er også en stor økning for dem i aldersgruppen 30 til 39 og 40 til 49 år hvor antallet stiger med hhv. 1 500 og 1 400 mottakere, tilsvarende 5,1 og 4,8 prosent. For dem i aldersgruppen under 30 steg antallet med 300 personer, eller 1,3 prosent. Det tilsier at veksten i løpet av de siste 12 måneder totalt har vært lavere enn veksten ila. siste kvartal.

Figur 2: Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Prosent. Mars 2021 og mars 2022

Kilde: NAV

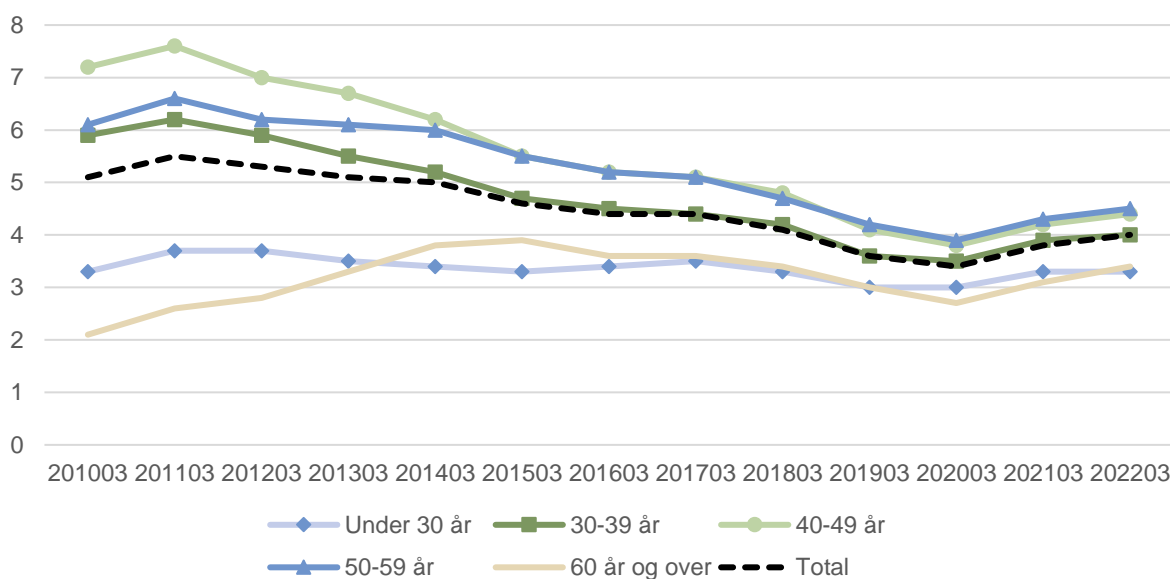
Figur 3. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Endring fra mars 2021 til mars 2022

Kilde: NAV

Målt som andel av befolkning ser vi at det ved utgangen av mars var flest mottakere i aldersgruppen 50 til 59 år hvor 4,5 prosent av befolkningen mottok AAP. For de yngre aldersgruppene blir andelen lavere for hver gruppe, med 3,3 prosent for de under 30 år (se figur 2). Andelen er også noe lavere for de i gruppen 60 og eldre hvor 3,4 prosent av befolkningen mottar AAP. Andelen for de eldste øker mer enn for noen andre aldersgrupper og steg med 0,3 prosentpoeng det siste året. Andelen blant dem under 30 år har holdt seg stabil over tid.

Figur 4. Andel av befolkningen (18-66 år) som mottar arbeidsavklaringspenger. Andel. Alder. Mars 2011 – mars 2022

Kilde: NAV

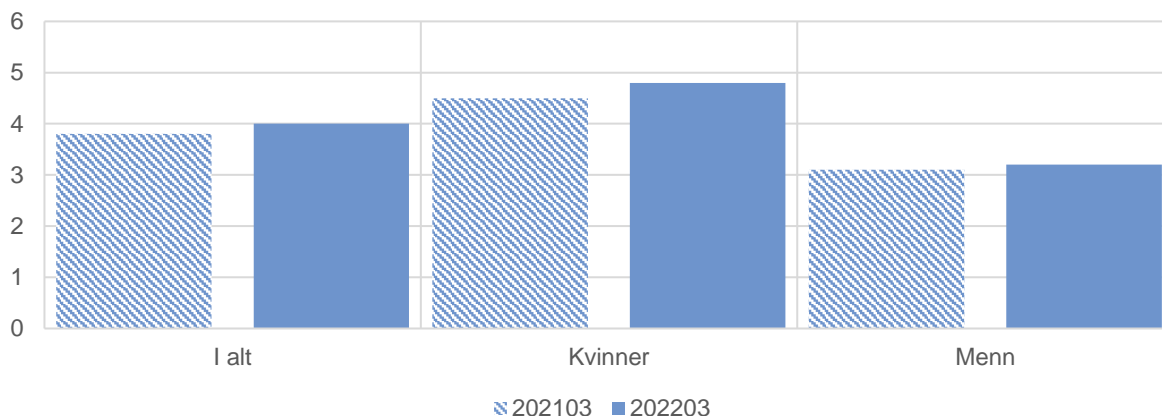
Stor økning for begge kjønn

Ved utgangen av mars 2022 var det 55 800 menn som mottok AAP, mens antallet kvinner var 80 800. Antall menn som mottar AAP er økt med rundt 1 600 i løpet av første kvartal, mens tilsvarende økning for kvinner er på 2 500. Dette tilsvarer en økning på 2,9 prosent for menn og 3,2 prosent for kvinner. Sammenliknet med tilsvarende periode i 2021 er antall menn som mottar AAP økt med rundt 2 000 personer (3,7%), mens antall kvinner er økt med rundt 4 700 (6,1%). Målt mot fjoråret er økningen nå klart større for kvinner, både om vi ser på økningen i absolutte tall og den relative økningen. Det skiller fra utviklingen det første året av pandemien hvor den relative økningen var noe større blant menn. Det var ved utgangen av mars rundt 25 000 flere kvinner enn menn som mottok AAP, og disse utgjør i overkant av 59 prosent av det

totale antall mottakere. Fordelingen mellom kjønnene har holdt seg relativt stabilt over tid, men andelen kvinner er økt med rundt 0,6 prosentpoeng fra fjoråret.

Ved utgangen av mars var 4,8 prosent av kvinner og 3,2 prosent av menn i alderen 18-66 år mottakere av arbeidsavklaringspenger (figur 5). Andelen har økt med 0,3 prosentpoeng for kvinnene og 0,1 prosent for menn i løpet av de siste 12 månedene. Det er en økning for begge kjønn på tvers av aldersgrupper, men vi ser at særlig blant dem aldersgruppen 40 til 49 er det en markant økning blant kvinner som vi ikke gjenfinner i like stor grad hos menn. For denne gruppen øker andelen med nær 0,5 prosentpoeng for kvinner, mens tilsvarende for menn er 0,1 prosentpoeng. Dette skiller seg fra fjoråret hvor det for denne aldersgruppen var spesielt høy økning blant menn. Minst forskjell er det for dem under 30 år hvor økningen for kvinner ligger på 0,1 prosentpoeng mens andelen for menn er stabil. Kjønnfordelingen totalt gjenspeiler situasjonen for sykefravær og uføretrygd (Kalstø og Kann 2018), men forskjellene er generelt større for disse trygdeordningene.

Figur 5. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Kjønn. Mars 2021 og mars 2022.

Kilde: NAV

Flere mottakere i alle fylker

I løpet av første kvartal steg antall AAP mottakere i alle fylker. Størst økning var det i Viken hvor antall mottakere økte med over 1 000 personer. Det var også stor økning i Vestland hvor antallet gikk steg med nær 600 personer. Den største relative økningen ser vi allikevel i Nordland hvor antall mottakere steg med 300 personer, noe som utgjør en økning på 5,3 prosent. Den laveste økningen, både i antall og relativt økning, var det i Troms og Finnmark hvor antallet steg med under 100 personer, eller 0,7 prosent. Også Vestfold og Telemark hadde en markant

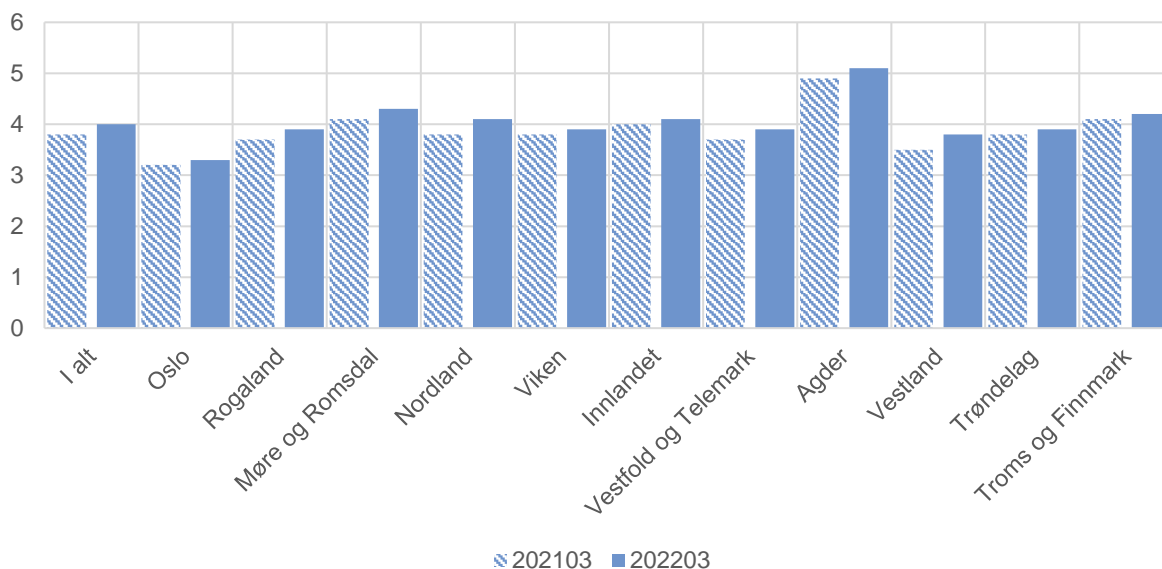
lavere økning enn landet for øvrig med under 200 flere mottakere, tilsvarende rundt 1,7 prosent økning i første kvartal.

Sammenliknet med året før er det Viken som har den klart største økningen i antall mottakere. Målt mot mars 2021 er det i dag 1 700 flere personer bosatt i Viken som mottar AAP. Dette tilsvarer en økning på rundt 5,7 prosent. Vestland har også hatt en markant økning de siste 12 månedene. Her er antall mottakere økt med 1 200 personer, eller 8,4 prosent. Økningen for Vestland er også den største relative økningen i løpet av de siste 12 månedene. Sammenliknet med fjoråret er det Innlandet og Troms og Finnmark som har den laveste økningen. Her steg antall mottakere med henholdsvis 200 og 100 personer fra mars 2021. Den relative økningen ligger her på 2 og 1,6 prosent. Oslo har også hatt noe lavere økning med 500 nye mottakere de siste 12 månedene, tilsvarende rundt 3,4 prosent.

Som andel av befolkning var det Agder som hadde flest mottakere hvor 5,1 prosent av befolkningen nå er registrert som mottakere av AAP. Deretter følger Troms og Finnmark (4,2%) og Møre og Romsdal (4,3 %). Lavest andel er det i Oslo hvor rundt 3,3 prosent av befolkningen mottar AAP, deretter følger Vestland med 3,8 prosent. En lavere andel mottakere i Oslo kan ha en sammenheng med befolkningssammensetningen, med en noe yngre befolkning enn øvrige fylker⁴. Sammenliknet med året før er det størst økning i Nordland og Vestland hvor andel av befolkning steg med nær 0,3 prosentpoeng.

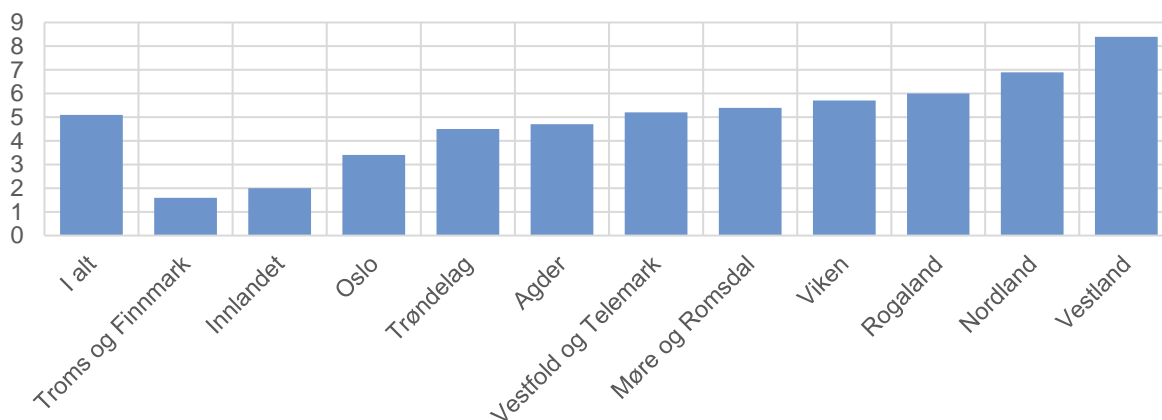
⁴ Andelen mottakere fordelt per aldersgruppe er lavere i Oslo for aldersgruppene under 40 år. Spesielt gjelder dette dem i aldersgruppen mellom 20 og 39 år hvor andelen ligger mellom 1,5 og 2 prosentpoeng under landet for øvrig. Andelen er høyest i Agder for alle aldersgrupper foruten dem i gruppen 60 og eldre, hvor andelen er høyere i Møre og Romsdal.

Figur 6. Andel av befolkningen med arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Mars 2021 og mars 2022.

Kilde: NAV

Figur 7. Prosentvis endring i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger. Andel. Fylke. Endring fra mars 2021 til mars 2022

Kilde: NAV

Fortsatt flest personer med psykiske lidelser

Sammenliknet med utgangen av 2021 er det størst økning blant AAP mottakere med psykiske lidelser og muskel- og skjelettlidelser, hvor antall mottakere er økt med 1 400 og 1 600 i løpet av første kvartal 2022. Dette tilsvarer en økning på 4 prosent for dem med muskel- og skjelettlidelser, mens økningen for dem med psykiske lidelser var 2,4 prosent. Psykiske lidelser utgjør fortsatt den klart største gruppen AAP mottakere med noe over 42 prosent av alle tilfeller, men det er allikevel en større relativ økning for flere av de andre diagnosegruppene. Vi ser blant annet økning på nær 8 prosent blant dem med sykdommer i luftveiene. Deler av dette kan

skyldes en økning i antall med mistanke om eller påvist covid-19, hvor 130 personer mottok AAP, en økning på nær 100 % fra utgangen av fjoråret⁵.

Sammenlikner vi med året før ser vi noe av det samme bildet. Økningen er størst blant psykiske og muskel- og skjelettlidelser med henholdsvis 2 200 og 2 700 flere mottakere. Det tilsvarer en økning på 4 prosent for psykiske lidelser og 7 prosent for muskel- og skjelettlidelser. Dette er et mønster vi har observert fra starten av pandemien hvor antall med muskel og skjelettlidelser øker noe mer enn antall med psykiske lidelser. Generelt vet vi at personer med muskel- og skjelettlidelser har en sterkere tilknytning til arbeidslivet, og at en høyere andel av disse er i arbeid før de mottar AAP. Situasjonen på arbeidsmarkedet kan ha medført at mange som er i grenselandet mellom helserelaterte ytelser og arbeid ender med AAP når ledigheten stiger. Det kan forklare at vi ser en større økning i forekomsten av personer med muskel enn for eksempel psykiske lidelser hvor mottakere er yngre og i større grad er uten arbeid før de mottar AAP. Det er også en stor økning blant personer med sykdommer i luftveiene og sykdommer i nervesystemet hvor antall går opp med hhv. 200 og 500 personer, tilsvarende 15,8 og 6,8 prosent. Det er også blant dem med sykdommer i luftveiene hvor vi ser den største relative endringen. Antallet stiger for de øvrige diagnosegrupper, men det er en nedgang i personer med ukjent diagnose. At færre står med ukjent diagnose henger sannsynligvis sammen med bedre registreringspraksis for nye mottakere etter 2014, og at disse på sikt forsvinner ut av ytelsen⁶.

Av dem med hovedgruppe muskel- og skjelettlidelser er økningen størst blant dem med «andre muskel og skjelettlidelser». Her stiger antallet med rundt 1 000 personer, tilsvarende 4,5 prosent fra fjerde kvartal. Denne gruppen er derfor fortsatt den undergruppen med flest mottakere av muskel- og skjelettlidelser, med rundt 55,1 prosent av mottakere i hovedgruppen. De resterende fordeler seg på «nakke, skulder og armlidelser» (20,4 %) og ryggglidelser (24,5 %)⁷. Generelt

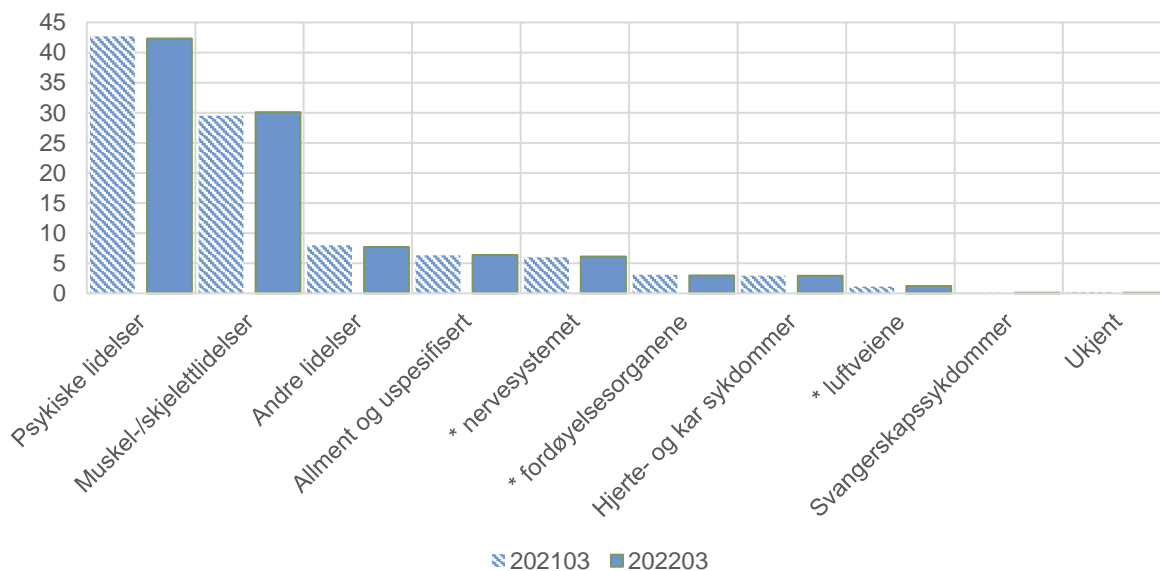
⁵ Her refereres det til ICPC-2 kode R992, såkalt «mistanke eller påvist Covid-19». Det kan tenkes at sykdom relatert til Covid-19 også vil kunne falle inn under annen mer generell diagnosekode.

⁶ Antall med ukjent diagnose reduseres over tid etter hvert som registreringspraksis bedres og mange av dem som tidligere hadde ukjent diagnose forsvinner ut av ytelsen. Noe av økningen for andre diagnosegrupper kan derfor forklares ved en reduksjon i antall med ukjent diagnose, men de senere år har denne effekten sannsynligvis vært marginal.

⁷ For arbeidsavklaringspenger benyttes icpc2 diagnosekoder. I publisert statistikk består hovedgruppen psykiske lidelser av lettere psykiske lidelser (P02, P04, P06-P10, P20, P25, P27-P29, P75, P78, P79, P82 og P99), angst og depresjon (P01, P03, P74, P76 og P77) og andre psykiske lidelser (P05, P11-P13, P15-P19, P22-P24, P70-P73, P80, P81, P85, P86 og P98). Hovedgruppen muskel og skjelettlidelser består av Nakke-, skulder og armlidelser (L01, L08, L09, L10, L11, L12, L83, L92), ryggglidelser (L02, L03, L84, L85, L86) og andre muskel- og skjelettlidelser (L04, L05, L07, L13, L14, L15, L16, L17, L18, L19, L20, L26, L27, L28, L29, L30, L34, L35, L37, L38, L40, L45, L47, L52, L54, L55, L59, L66, L70, L71, L72, L73, L74, L75, L76, L77, L78, L79, L80, L81, L82, L87, L88, L89, L90, L91, L93, L94, L95, L96, L97, L98, L99). Lettere psykiske lidelser er en kategori for diagnoser som kan være mindre inngripende, men sier ingenting om alvorlighetsgraden ved sykdom. Det er ikke mulig å hente ut statistikk som sier noe konkret om alvorlighetsgrad.

vil andelen med muskel- og skjelettlidelser øke med alderen, og vi ser at blant dem i aldersgruppen over 60 år var over 45 prosent diagnostisert med denne hovedgruppen, mens tilsvarende andel for dem under 30 år ligger på 9,2 prosent. Blant dem med psykiske lidelser er økningen størst for dem med «lettere psykiske lidelser», hvor antall mottakere stiger med noe over 600 personer, eller 3,6 prosent. Av dem med psykiske lidelser er det fortsatt gruppen med angst og depressive lidelser som er størst med 26 500 mottakere, tilsvarende 45,9 prosent av alle i hovedgruppen. Denne underkategorien av psykiske lidelser som andel av totalt antall mottakere med psykiske lidelser, øker med alderen og er høyest for mottakere i aldersgruppen 60 år og over (Vedlegg C). De resterende mottakerne fordeler seg på andre psykiske lidelser og lettere psykiske lidelser (henholdsvis 24,8 % og 29,3 %). For aldersgruppen 18 til 24 år fordeles personer med psykiske lidelser relativt likt mellom de tre underkategoriene, men det er en klar tendens til at andelen med angst og depressive lidelser øker for hver alderskategori, samtidig som andelen med andre psykiske lidelser reduseres. Andelen mottakere med lettere psykiske lidelser holder seg noe mer stabilt rundt 30 prosent uavhengig av aldersgruppene. Av de resterende diagnosegruppene er det spesielt hjerte og karsykdommer og sykdommer i luftveiene som øker med alderen.

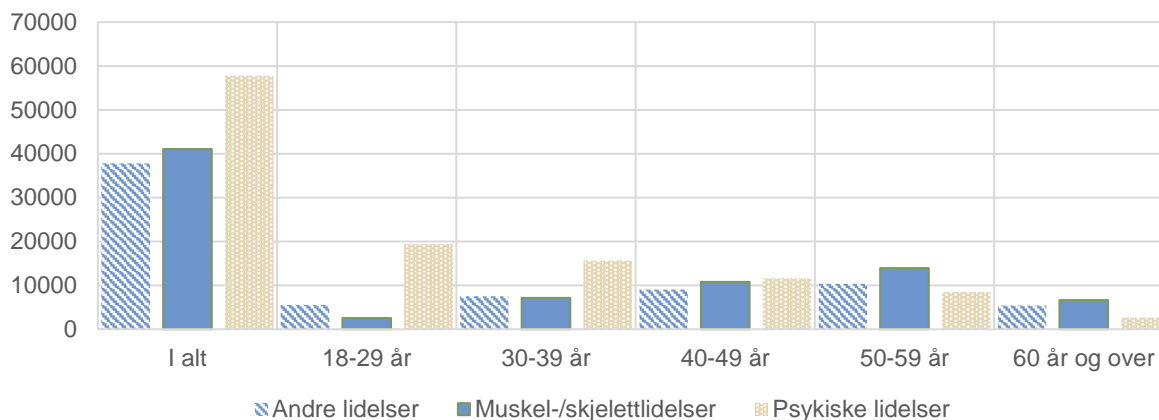
Figur 8. Mottakere av arbeidsavklaringspenger etter diagnose. Prosentfordeling. Mars 2021 og mars 2022.

*omtales i øvrig statistikk som «sykdommer i ...».

Kilde: NAV

Figur 9. Mottakere av arbeidsavklaringspenger med muskel- og skjelettlidelser, psykiske lidelser og «andre lidelser», etter alder. Antall. Mars 2022

Kilde: NAV

Svak økning i antall som starter å motta AAP

I løpet av første kvartal 2022 var det 15 300 personer som startet å motta AAP⁸, en økning på 600 personer fra fjerde kvartal 2021. Økningen fra fjerde kvartal skyldes delvis ordinære sesongvariasjoner, med en generell høy tilgang i starten av året. Endringer i regelverket for karenperiode kan også ha ført til en økning i mars. Høyt sykefravær i første kvartal 2022 kan også ha påvirket utviklingen i antall som starter å motta AAP, samt at det høye sykefraværet i første kvartal 2021 nå kan føre til en økning i overgang til ordningen for dem som har mottatt sykepenger i 52 uker. En stor del av økningen i sykefravær gjaldt koronarelaterte diagnoser, og vi ser foreløpig ikke de samme tendenser på AAP. Det er derfor usikkert i hvilken grad sykefravær i starten av året har medført en økt tilgang til AAP. Det er heller ikke tegn til økning blant dem som mottar AAP som sykepengeerstatning⁹. Tilgangen for første kvartal ligger fortsatt over tidligere perioden før regelverksendringene i 2018¹⁰, med rundt 1 600 flere personer i første kvartal 2022, sammenliknet med tilsvarende periode i 2016 og 2017.

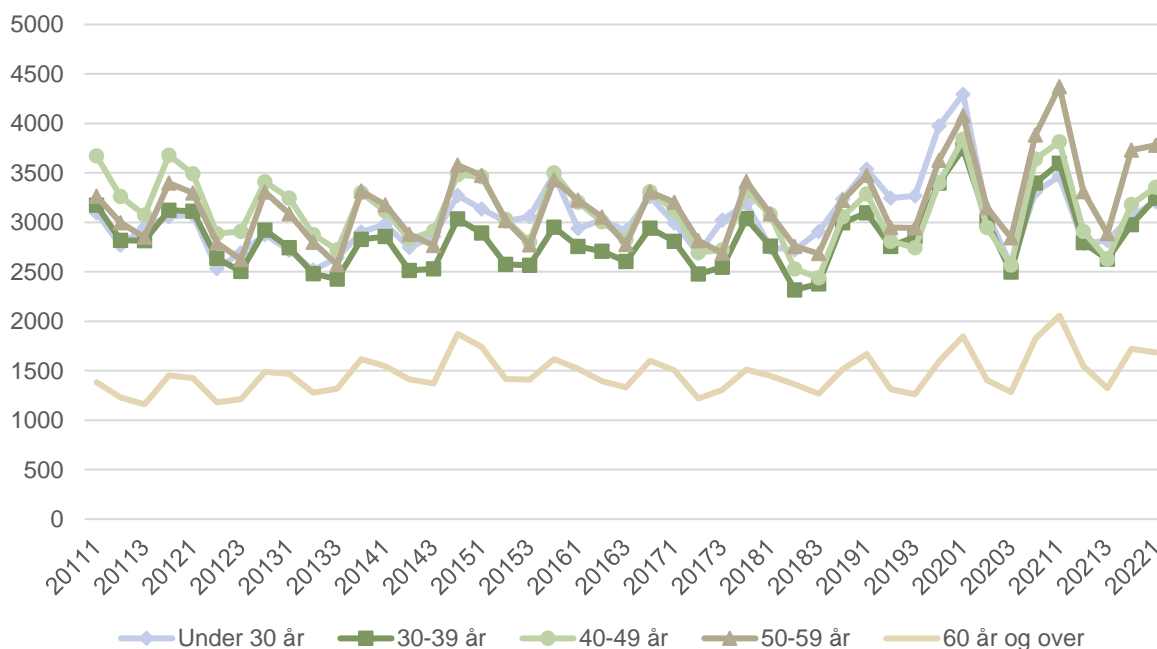
⁸ Nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (tilgang) en gitt måned er definert som: Personer som mottok arbeidsavklaringspenger ved utgangen av måned t, men ikke i måned t-1 og t-2. Antall som sluttet å motta arbeidsavklaringspenger (avgang) en gitt måned er definert som: Personer som mottok arbeidsavklaringspenger ved utgangen av måned t men ikke i måned t+1 og måned t+2. Dette medfører at en person i teorien kan ha flere ulike tilganger og avganger i løpet av en lengre periode. Tilgangs og avgangsstatistikk betegner derfor ikke alltid unike individer, men er et statistisk mål for tilstrømning og frafall fra ordningen.

⁹ Personer som tidligere har mottatt AAP og som på nytt blir syke uten at de har tjent opp rett til sykepenger kan få AAP som sykepengeerstatning i inntil 6 måneder, i henhold til fltr. §11-13.

¹⁰ Tilgangen til AAP var noe lavere i starten av 2018 noe som kan ha skyldtes noe usikkerhet rundt praksis ved nytt regelverk. Deretter er tilgangen i starten av 2019 påvirket av at en del kommer tilbake etter endt karenperiode på 52 uker.

Sammenlignet med tilsvarende periode i 2021 er tilgangen redusert for alle aldersgrupper. Størst reduksjon er det for dem i aldersgruppen 60 og eldre, med nær 400 færre nye mottakere, eller 18 prosent reduksjon. Minst endring er det for dem i aldersgruppen under 30 hvor rundt 300 færre (7% reduksjon) startet å motta AAP i første kvartal. En mindre reduksjon for de yngste kan ha en sammenheng med at tilgangen for denne aldersgruppen allerede var noe redusert etter en kraftig økning i starten av pandemien. Dette skyldes sannsynligvis at de yngste ble påvirket relativt hardt av den første nedstengningen i mars 2020 (Bratsberg m.fl 2021), mens vi i første halvdel av 2021 så vi en tendens til at tilgangen økte mest blant de eldre.

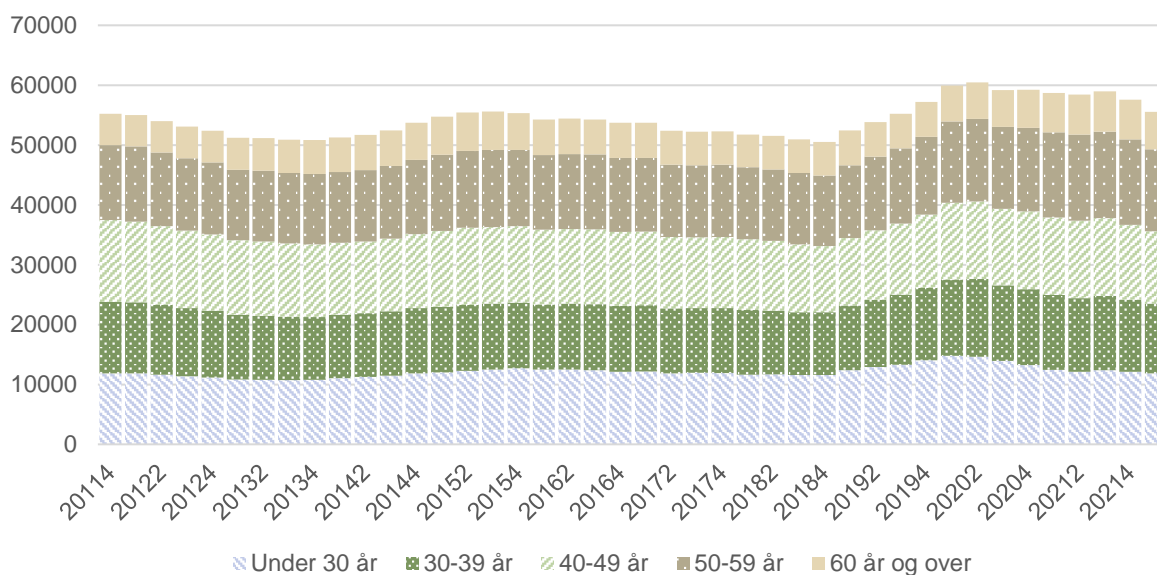
Figur 10. Antall tilganger på arbeidsavklaringspenger (tilgang), etter alder. Antall. 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2022

Kilde: NAV

I løpet av de siste 12 månedene har tilgangen vært på i overkant av 55 600, en reduksjon på over 3 100 fra 2021. Dersom vi ser på perioden under ett er det blant dem i aldersgruppen 30 til 39 år og 40 til 49 år hvor det er størst reduksjon i antall som startet å motta AAP. For hver aldersgruppe er tilgangen redusert med nær 900 personer, en nedgang på 7 prosent fra fjoråret. For dem i aldersgruppen under 30 er tilgangen redusert med rundt 600, eller 4 prosent, mens reduksjonen blant de i gruppen 60 og eldre var på 300 personer, eller 5 prosent.

Figur 11. Tilgangen i løpet av det siste 12 måneder målt ved utgangen av perioden, etter alder. Antall. 4. kvartal 2011 til 1. kvartal 2022

Kilde: NAV

Større andel mottok sykepenger før de startet på AAP

Ved utgangen av mars 2022 hadde rundt 63 prosent av alle som fikk innvilget arbeidsavklaringspenger hatt sykepenger i forkant. Dette er en nedgang på 2 prosentpoeng fra fjerde kvartal, men fortsatt høyt sammenliknet med tidligere perioder. Andelen øker med over 1 prosentpoeng fra tilsvarende periode i 2021. Andelen som har hadde status som arbeidssøker eller var registrert med nedsatt arbeidsevne før tilgang til ytelsen var i første kvartal på 27 prosent. Dette er en økning på rundt 2 prosentpoeng fra fjerde kvartal, men ned 2 prosentpoeng fra året før. De resterende 10 prosent har ukjent status før tilgang til AAP, opp 1 prosentpoeng fra kvartalet før, og stabilt med tilsvarende periode i 2021. Det er med andre ord nå rundt 37 prosent som enten har oppfølging fra NAV eller ukjent status før de starter en periode med AAP. Andelen økte mot slutten av 2019, men er redusert i perioden etter det. Dette kan henge sammen med at tilgangen i 2019 var preget av at en del kom tilbake på ytelsen etter endt karenperiode og at de i perioden uten AAP ytelse ikke har tjent opp ny rett til sykepenger.

Dersom vi utelukkende vurderer nye tilfeller, eller personer som ikke tidligere har vært registrert med AAP, så ligger andelen som kommer fra sykepenger over tid på rundt 70 prosent, men den øker til 73 prosent i første kvartal 2022. Andelen som kommer fra sykepenger øker vanligvis noe i slutten og begynnelsen av året, noe som kan ha en sammenheng med økt sykefravær i disse periodene fra året før. Mange av disse vil ha mottatt sykepenger i 52 uker, og må derfor over på AAP. Blant dem som tidligere har mottatt AAP kom 45 prosent fra

sykepenges i første kvartal 2022. Også her ser vi et tilsvarende mønster med en økning i andelen som kommer fra sykepenges i starten og slutten av året. Det er spesielt blant dem som har et opphold på mindre enn 18 måneder hvor vi ser en redusert sannsynlighet for å ha mottatt sykepenges i forkant. Blant dem som har et opphold på mindre enn 18 måneder er andelen som mottok sykepenges på under 10 prosent, mens det øker til hele 62 prosent for dem som har et lengre opphold (se vedlegg E).

Tabell 1. Tilgang på AAP og status 2 måneder før tilgang. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. 1. kvartal 2014 til 2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I alt	13 672	14 704	13 643	13 632	13 121	15059	17805	17307	15272
Sykepenges	63	63,3	63,6	62,2	62,7	57	54,2	61,8	63,1
Arbeidssøker/Nedsatt arbeidsevne	23,2	22,7	23,6	24,3	26	31,1	32,4	28,5	26,8
Annet og ukjent	13,8	14	12,8	13,5	11,3	11,8	13,3	9,7	10,1

Kilde: NAV

Fortsatt få som slutter med AAP

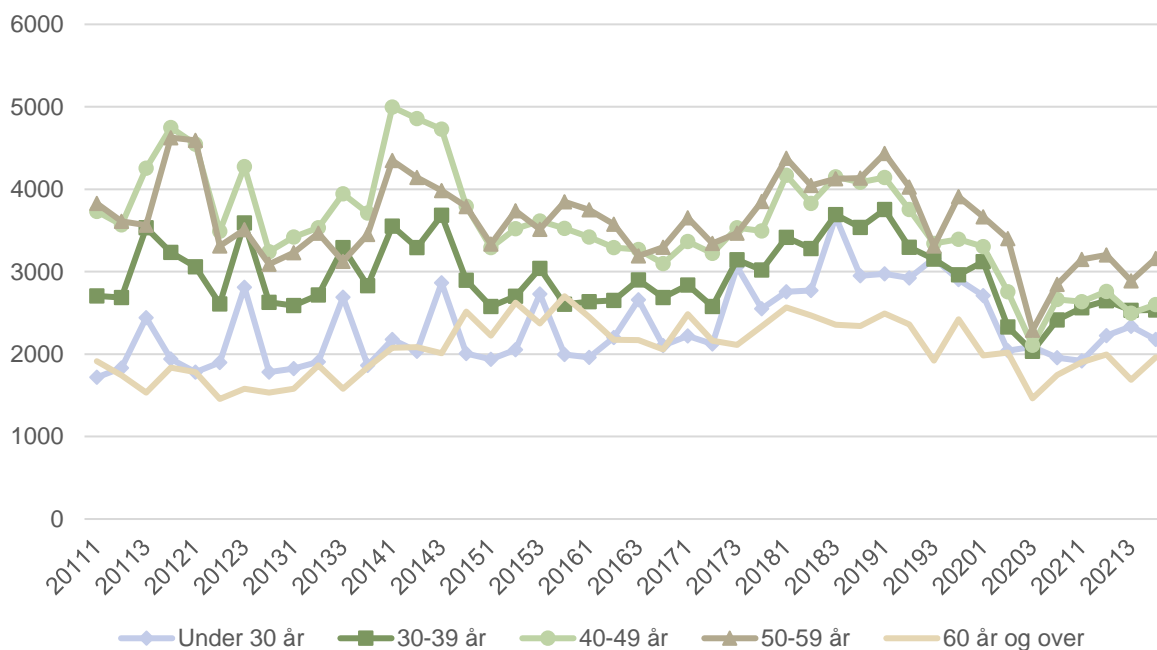
I fjerde kvartal 2021 var det en total avgang på 12 400 personer. Dette er en økning fra tredje kvartal på rundt 500 personer, og noe over 800 fra tilsvarende periode i 2020¹¹. Dette tilsvarer en nedgang på henholdsvis 4 og 7 prosent. En svak økning i antall personer som slutter på AAP, kan henge sammen med at enkelte forsvant ut av ytelsen da de foreløpige forlengelsene løp ut 30. september 2021. Enkelte av disse kan ha forsvunnet helt ut av ytelsen, mens andre igjen kan ha søkt uten at denne var ferdigbehandlet i tide for utbetaling i fjerde kvartal (se fotnote). Denne siste gruppen vil ved innvilgelse kunne ha påvirket tilgangen og beholdningen av AAP mottakere i første kvartal 2022.

Etter at koronapandemien inntraff har de fleste stønadsmottakere fått forlenget ytelsen. Det gjelder dem som har vært i ordinær periode og dem som har mottatt AAP i påvente av uføretrygd eller etter å være avklart til arbeid. Forlengelsene har ført til at avgangen er sterkt redusert fra slutten av første kvartal og til og med fjerde kvartal. Totalt var det 49 400 avganger i løpet av 2021. Dette er en svak økning fra 2020 på noe rundt 500 personer, men den nest

¹¹ Avgang er definert som at en personer ikke har mottatt AAP i to sammenhengende måneder. Avgangsmåned vil være siste periode hvor det er registrert utbetaling før denne to-måneders perioden. Gitt denne definisjonen må vi vente to måneder før vi kan regne avgangstall fra en gitt måned. Vi har derfor bare med avgangstall til og med 4.kvartal 2021 i dette notatet. Definisjonen tilsier også at en person bare kan ha en avgang i løpet en et kvartal, men kan ha flere avganger i løpet av en lengre periode. Avganger i løpet av kvartalet vil da tilsvare antall personer, mens det for en lengre periode vil være enkelte duplikater (personer med flere avganger).

laveste avgangen i løpet av et år siden innføring av ytelsen. Avgangen ligger fortsatt derfor svært lavt sett i forhold til tidligere periode. Sammenliknet med antall avganger i 2019 er det en reduksjon på over 15 200, en reduksjon på 24 prosent. Forlengelsene av stønadperioden har helt klart hatt en direkte innvirkning på avgangen og ført til at langt færre slutter på AAP etter første kvartal 2020. Det er en kraftig reduksjon for alle aldersgrupper dersom vi sammenlikner med 2019, men det er spesielt blant de under 30 og de i aldersgruppen mellom 40 og 49 år hvor vi ser en nedgang i antall personer som slutter å motta AAP. For disse aldersgruppene er avgangen redusert på 28 prosent. Vi ser noe mindre reduksjon blant de i gruppen 60 og eldre som kan ha en sammenheng med at disse i større grad kan velge alderspensjon som en sikker og varig ytelse. Basert på antall med forlengelser som fortsatt mottar AAP, samt beholdningen i mars 2022 forventer vi at avgangen skal holde seg lav i første halvdel av 2022.

Figur 12. Antall avganger fra arbeidsavklaringspenger (avgang), etter alder. Antall. 1. kvartal 2011 til 4. kvartal 2021

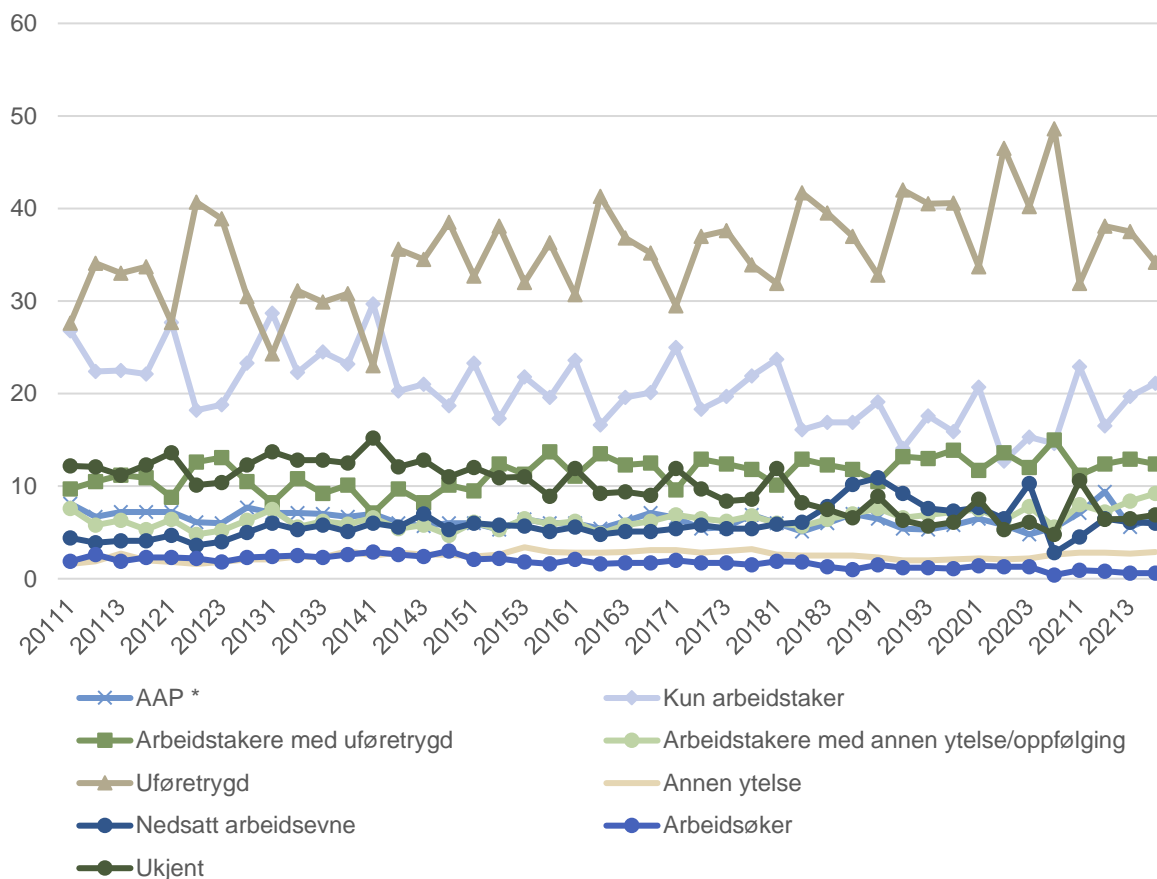
Kilde: NAV

Økning i andelen som er i arbeid etter avgang

NAV publiserer statistikk for personer som slutter å motta AAP og status disse har 6 måneder etter avgang. Det innebærer at vi foreløpig har oversikt over status etter avgang for dem som gikk ut til og med 2. kvartal 2021. For denne gruppen vurderer vi status de har hatt 6 måneder etter avgang, i løpet av 4. kvartal 2021. Figur 12 viser denne fordelingen 6 måneder etter at de

ikke lenger var registrert med arbeidsavklaringspenger¹². De fleste som slutter å motta arbeidsavklaringspenger vil fortsatt ha overgang til jobb eller uføretrygd, eller kombinere arbeid med uføretrygd.

Figur 13. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Andel. 1 kvartal 2011 til 4. kvartal 2021¹³

* Personer som mottar AAP er tilbake på ytelsen 6 måneder etter avgang.

Kilde: NAV

Av dem som avsluttet AAP i andre kvartal 2021 var 21,1 prosent i arbeid uten tilknytning til NAV, 6 måneder etter. Dette utgjør rundt 2 700 mottakere. Andelen som går til arbeid er økt med 1,4 prosentpoeng fra kvartalet før. Denne økningen skyldes delvis klare sesongvariasjoner

¹² Se vedlegg A for en oversikt over antall personer med avgang fra arbeidsavklaringspenger og status seks måneder etter.

¹³ I grafene er det illustrert hva personene gjør 6 måneder etter avgang fra nedsatt arbeidsevne. Status 3 kvartal 2018 er altså for de som hadde avgang fra nedsatt arbeidsevne i 1 kvartal 2013, status 2 kvartal 2018 er for de med avgang 4 kvartal 2017, også videre. I teksten refereres det til statusperiode som er perioden 6 måneder etter avgang fra AAP. Statistikken for tredje kvartal 2019 viser da status for dem som gikk ut i løpet av første kvartal 2019. Tilsvarende gjelder for 2018 og tidligere perioder.

i hvor folk ender etter avgang fra AAP¹⁴. Dersom vi sammenlikner med tilsvarende periode i 2020 er det nå 900 flere som har avgang til arbeid. Dette tilsvarer en økning på 6,5 prosentpoeng. Utviklingen skyldes langt lavere ledighet i 2021 noe som fører til at flere nå avslutter AAP med overgang til arbeid. Samtidig som overgangen til arbeid er økt i fjerde kvartal ser vi en reduksjon i sannsynligheten for å gå til uføretrygd. Av dem som har avgang i andre kvartal 2021, var det nær 6 000 som mottok uføretrygd eller kombinerte uføretrygd med arbeid. Dette utgjør til sammen 46,6 prosent av alle dem med avgang i andre kvartal, en reduksjon på 3,8 prosentpoeng fra kvartalet før. Dersom vi sammenlikner med tilsvarende periode året før det er en kraftig reduksjon på 17 prosentpoeng for disse gruppene. Reduksjonen i andel som mottar uføretrygd etter avgang fra AAP skyldes først og fremst forlengelsene av AAP perioden. Av de som mottok AAP i 2020 var det samtidig fortsatt en del som hadde svært lang varighet på ordningen, og en større sannsynlighet for overgang til uføretrygd. Forlengelsene kan også ha ført til at mange av de som faktisk ble avklart, ble avklart til en varig ytelse som uføretrygd, mens de som enten var aktuelle for arbeid eller var vanskeligere å avklare til uføretrygd ble værende på ytelsen. Sammenliknet med perioden før regelverksendringen i 2018, er andelen som gikk til uføretrygd i fjerde kvartal 2021 ganske stabil (rundt 1 prosentpoeng høyere enn i 2017). Det er generelt små endringer for de andre statusgruppene, men sammenliknet med året før var det en ganske kraftig økning i antall som var registrert med nedsatt arbeidsevne. Andelen som etter avgang i andre kvartal, var tilbake på AAP 6 måneder etter, var i fjerde kvartal på 6,7 prosent. Dette er en økning på 1,1 prosentpoeng fra tredje kvartal, og 1,2 prosentpoeng over tilsvarende periode i 2020. Andelen har holdt seg relativt stabil mellom 5-7 prosent fra rundt 2014 og fremover. Vi ser en tendens til at sannsynligheten øker noe i 2021. Av dem med avgang i andre kvartal var det samtidig rundt 800 personer som fortsatt var registrert med nedsatt arbeidsevne i fjerde kvartal. Det er en økning på over 400 personer fra fjoråret, tilsvarende 122 prosent. Det gjenspeiler sannsynligvis at betingelsene for forlengelse av ytelsen ble noe skjerpet og at enkelte da falt utenfor. Denne gruppen kan være aktuelle for AAP eller uføretrygd, men mottok ingen av disse ytelsene 6 måneder etter.

Sannsynligheten for å avslutte et AAP løp økte i 2021

Av alle dem som mottok AAP i juni 2021 var sannsynligheten for å fortsatt motta AAP 6 måneder etter, nær 83 prosent (se vedlegg F for en oversikt over antall). Det vil si at det var 17 prosent sannsynlighet for at man ikke lenger er registrert som mottaker. Denne gruppen fordeler

¹⁴ Statistikk omtalt i notat skiller seg fra statistikk publisert på nav.no ved at vi her ser på alle personer som er i arbeid etter avgang, uavhengig av om de samtidig mottar stønad eller oppfølging fra NAV eller ikke.

seg på 3,4 prosent som var i arbeid, mens til sammen 8,3 prosent var enten i arbeid, eller kombinerte arbeid med oppfølging eller ytelse fra NAV. Samtidig var det 5,9 prosent som mottok uføretrygd, eller 8,3 prosent som mottok uføretrygd samtidig som de var registrert med et arbeidsforhold. Sannsynligheten for å avslutte AAP er kraftig redusert fra perioden før pandemien og gjenspeiler konsekvensen av forlengelsene som gjør at langt flere blir værende på ytelsen. Sammenlikner vi de som mottok AAP i juni 2021, med dem som mottok samme måned i 2019, er sannsynligheten for å ha avsluttet AAP 6 måneder etter redusert med 6,7 prosentpoeng. Størst reduksjon er det for dem som mottar uføre hvor sannsynligheten for å ha avsluttet er redusert med 4,7 prosentpoeng. Tilsvarende reduksjon for dem som ender i arbeid var bare 1,5 prosent. Samtidig som sannsynligheten for å avslutte til arbeid ligger lavt sammenliknet med tidligere perioder, så øker den i 2021 og var på sitt høyeste i juni 15. Samtidig som sannsynligheten for å motta AAP øker etter forlengelsene så ser vi en reduksjon i sannsynligheten for å motta kommunale ytelsen, motta oppfølging uten ytelse fra NAV eller være uten kjent status. Det innebærer at forlengelsene sannsynligvis har sørget for at en større andel AAP mottakere har høyere og mer stabilt utbetalt statlig ytelse enn hva som ville vært tilfelle uten forlengelser. At flere blir værende på statlig ytelse gjennom koronapandemien kan samtidig sørge for mindre press på kommunale tjeneste og utbetaling av sosialhjelp.

Tabell 2. Sannsynlighet for å avslutte AAP. Andel. Juni 2016 til juni 2021

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
I alt	160920	151467	147611	144633	136467	118884	118377	130868
AAP	78,8	81,7	82,8	80,9	75,2	76,1	83,9	82,8
Kun arbeidstaker	3,9	3,3	3,2	3,6	3,7	3,6	2,7	3,4
Arbeidstakere med uføretrygd	2,2	2,7	2,1	2,4	3	3,6	2,2	2,4
Arbeidstakere med annen ytelse/oppfølging	1,8	1,9	2	2	3	2,6	2,2	2,5
Uføretrygd	7,6	6,4	5,7	6,7	8,7	9,4	5,7	5,9
Annen ytelse	0,7	0,6	0,7	0,7	1,1	0,9	0,6	0,6
Kommunale ytelser [1]	1,2	0,8	0,8	0,9	1,7	1,1	0,6	0,5
Nedsatt arbeidsevne	1,3	0,9	1	1	1,7	1,2	0,8	0,7
Arbeidsøker	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0
Ukjent	2,2	1,5	1,5	1,6	1,7	1,4	1,2	1,2

[1] Basert på foreløpige innrapporteringer i KOSTRA for 2021

Kilde: NAV

¹⁵ Statistikken er basert på beholdningen i en måned, og status disse har 6 måneder etter. Statistikken hentes fra registerdata hvor enkelte datakilder vil ha noe forsinkelse. Siste tilgjengelige periode vil derfor ligge noe tilbake i tid.

Tabellen over viser det i 2018 og 2019 var en økning i andelen som var registrert med uføretrygd 6 måneder etter beholdningstidspunkt. Dette skyldes endringene i regelverket innført i starten av 2018. Deler av dette kan forklares ved at sannsynligheten for å avklares til uføretrygd øker for saker med lang varighet, og svært mange slike saker ble avklart i perioden. Etter 2019 er store deler av de som hadde svært lang varighet avklart, og denne gruppen utgjør en lavere andel av det totale antall mottakere. Deler av reduksjonen i 2020 og 2021 kan derfor forklares ved lavere gjennomsnittlig varighet, samtidig som deler av økningen i 2018 og 2019 vil ha vært midlertidig. Etter koronapandemien og innføringen av de påfølgende forlengelsene øker varigheten noe. Generelt vil lengre varighet redusere sannsynligheten for å avklares til arbeid, men det er usikkert hvorvidt økt varighet som følge av forlengelser vil følge samme tendens.

Noe flere AAP mottakere med lang varighet

Ved utgangen av mars 2022 var det 136 600 personer som mottok AAP. Av disse hadde 48 000, eller 35 prosent mottatt AAP i mindre enn 12 måneder¹⁶. Målt som andel av beholdning er det en nedgang fra tilsvarende periode i 2021 på rundt 4 prosentpoeng. Det er rundt 2 900 færre i denne gruppen ved utgangen av mars 2022 enn det var ett år tidligere. Dette skyldes sannsynligvis en økt tilstrømning til ytelsen i starten av koronapandemien. Det er en økning på nær 1 600 personer blant dem med lengst varighet (6 år eller mer), som skyldes at forlengelsene av AAP ordningen får flere til å bli værende på ytelsen, også ut over det regelverket vanligvis åpner for¹⁷. Antall personer med varighet over 3 år er økt med rundt 2 200 personer¹⁸. Størst økning er det for dem med en varighet på 2-3 år. Her øker antall mottakere med 5 500 personer, tilsvarende 26 prosent. Mest sannsynlig skyldes dette en høy tilgang i mars 2020 og at mange av disse er blitt værende på ytelsen i 2 år. Mange tidligere mottakere har sannsynligvis også kommet tilbake på AAP under koronapandemien etter kortvarig opphold. Personer som har mottatt AAP i 13 måneder utgjør nå den nest største gruppen AAP mottakere, etter helt nye mottakere. Effekten av forlengelsene vil være at antall og andel med lang varighet vil øke også i første halvdel av 2022, før disse avklares eller forsvinner ut av ordningen i perioden etter 30.

¹⁶ Varigheten i tabellen er et statistisk mål på hvor lenge en person har vært tilknyttet NAV på AAP. Korte perioder er holdt utenfor. Slike korte opphold i ytelse vil ikke telle mot maksperiode på AAP. Tabellen vil derfor generelt angi en høyere varighet enn det som er reelt. Tabellen skiller heller ikke på hvilken paragraf en mottar AAP for, den egner seg derfor heller ikke til å anslå hvor mange som mottar AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12.

¹⁷ I tillegg kan det komme en kortere periode på inntil 8 måneder under vurdering for uføretrygd, eller 6 måneder dersom en er avklart til arbeid. Den reelle maks grensen for en person som mottar AAP etter vil derfor være mellom 6-7 år, mens den for personer som er innvilget AAP først etter 2018 vil være mellom 5-6 år.

¹⁸ Varigheten i tabellen er et statistisk mål på hvor lenge en person har vært tilknyttet NAV på AAP. Korte perioder er holdt utenfor. Slike korte opphold i ytelse vil ikke telle mot maksperiode på AAP. Tabellen vil derfor generelt angi en høyere varighet enn det som er reelt. Tabellen skiller heller ikke på hvilken paragraf en mottar AAP for, den egner seg derfor heller ikke til å anslå hvor mange som mottar AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12.

juni. Sannsynligheten for overgang til uføretrygd øker for dem som mottar AAP over en lengre periode, samtidig reduseres sannsynligheten for å avslutte AAP med overgang til arbeid. Det er usikkert hvilken effekt forlengelsene vil ha på sikt, men basert på tidligere perioder vil vi kunne se en reduksjon i andel som er i arbeid etter avgang fra AAP i andre halvdel av 2022.

Tabell 3. Mottakere av arbeidsavklaringspenger fordelt på hvor lenge de har mottatt ytelsen. Antall. Mars 2022, og endring fra mars 2021

Varighet	Antall mars 2022	Endring i antall fra mars 2021	Endring i prosent fra mars 2021
I alt	136 633	6 220	4,8
1 år (1-12 mnd)	47 983	-2 919	-5,7
2 år (13-24 mnd)	37 846	1 496	4,1
3 år (25-36 mnd)	26 452	5483	26,1
4 år (37-48 mnd)	13 108	-426	-3,1
5 år (49-60 mnd)	7 617	1008	15,3
Over 5 år (61 mnd -)	3 627	1578	77

Kilde: NAV

De fleste som mottar AAP vil motta ytelse basert på vedtak fattet etter de ordinære bestemmelsene i §11-12 for en periode på inntil 3 (4) år, eller unntaksbestemmelsene i samme paragraf i inntil 2 år. Mange som mottar AAP i mer enn 4 år vil være personer som mottar AAP etter unntaksbestemmelsene i §11-12, eller som mottar AAP under vurdering for uføretrygd. Antall personer som mottar AAP etter unntaksbestemmelsene var ved utgangen av mars 2022 på rundt 5 300, mens antallet som mottok AAP under vurdering for uføretrygd var på rundt 9 300. Samtidig var antall som mottok AAP som ferdig avklart til arbeid på 1 700, til sykepenger 400 og 119 800 mottok AAP etter ordinær periode i §11-12¹⁹. Andel mottakere som mottok AAP etter unntaksbestemmelsen var ved utgangen av mars på rundt 4 prosent, mens henholdsvis 7 og 1 prosent var avklart til uføretrygd eller arbeid²⁰. Det er en svak økning på rundt 2 prosentpoeng for andelen som mottar AAP og som er ferdig avklart, sammenliknet med tilsvarende periode i 2021. Generelt vil de fleste som mottar AAP etter å ha blitt ferdig avklart

¹⁹ Personer kan endre hvilken lovparagraf (aktivitetsfase) de mottar AAP etter i løpet av en måned. Tallene angir da et anslag basert på siste oppgitte status per måned. Personer kan endre status ilt. måneden slik at avvik kan forekomme.

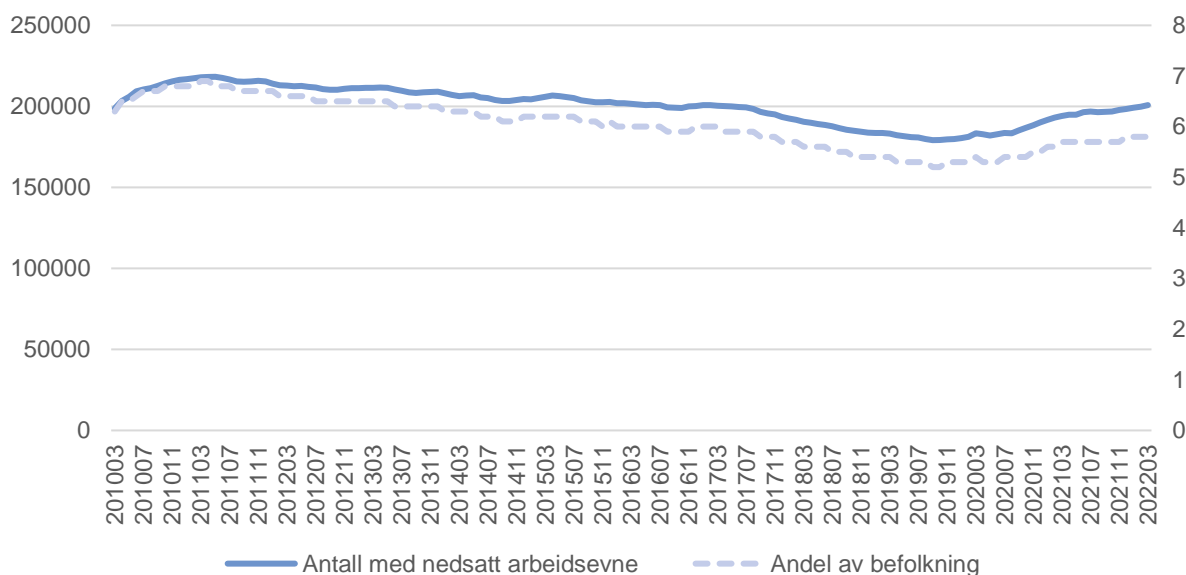
²⁰ Personer som er avklart til uføretrygd mottar AAP etter ftlr. §11-18, mens personer som er avklart til arbeid mottar AAP etter §11-17. Mange mottakere av AAP vil forsvinne ut av ytelsen innen ordinær tid eller fra unntaksperiode, uten å avklares til enten §11-17 eller §11-18.

til uføretrygd motta AAP etter endt stønadsløp, mens personer som er ferdig avklart til arbeid i større grad vil være registrert med et arbeidsforhold eller som arbeidssøkere.

Flere med nedsatt arbeidsevne

Ved utgangen av mars 2022 var 200 800 personer registrert med nedsatt arbeidsevne (figur 13). Dette er i underkant av 6 700 flere enn i tilsvarende periode i 2021 og det høyeste antall siden utgangen av 2015. Antall personer med nedsatt arbeidsevne lå på 5,8 prosent av befolkningen mellom 18 og 66 år, opp 0,1 prosentpoeng fra året før. Det er spesielt blant dem i aldersgruppen 60 og eldre hvor antallet stiger i første kvartal. For denne gruppen er antall personer registrert med nedsatt arbeidsevne økt med 500 personer (3 %). Det samme ser vi dersom vi sammenlikner med mars 2021, da stiger antallet for denne gruppen med nær 1 500 personer, eller 8 prosent. Minst endring er det for de i gruppen under 30 hvor antallet stiger med under 400 personer (1 %) både sammenliknet med utgangen av fjerde kvartal 2020 og samme periode i 2021. For de øvrige aldersgrupper stiger antall registrerte personer med mellom 3-4 prosent sammenliknet med fjoråret.

Figur 14. Antall personer (akse til venstre) og andel av befolkningen (18-66 år, akse til høyre) med nedsatt arbeidsevne. Antall. Mars 2010 – mars 2022

Kilde: NAV

Som en konsekvens av koronapandemien fortsetter antall med nedsatt arbeidsevne å stige. Tidligere har vi sett at antallet ble redusert over tid, før det begynte å øke fra og med tredje kvartal 2019. Antallet steg spesielt mye i forbindelse med den første nedstengningen i mars 2020, samt i fjerde kvartal 2020 og første kvartal 2021. Økningen i 2022 henger sammen med

økningen i antall med AAP, og vi ser en tendens til at flere av de med nedsatt arbeidsevne nå mottar AAP noe som delvis kan skyldes karensregelverket.

Stabil andel med nedsatt arbeidsevne mottar arbeidsavklaringspenger

Av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i mars 2022 var det 65,7 prosent som mottok AAP. Antallet er økt med 6 200 fra tilsvarende periode i 2021. Andelen som mottok AAP er redusert etter regelverksendringene i 2018, men steg igjen etter nedstengningen i mars 2020 og har etter det økt raskere enn det totale antall med nedsatt arbeidsevne. Andelen som mottar uføretrygd har holdt stabil over lengre tid og ligger i mars på 10,1 prosent. Antallet som mottar uføretrygd øker marginalt med under 100 personer sammenliknet med fjoråret. Antall som mottar tiltakspenger er redusert med 600 personer i perioden og fortsetter en tendens vi så også forrige kvartal. Det kan skyldes at flere mottar andre ytelser som dagpenger eller arbeidsavklaringspenger mens de deltar på tiltak, og kan også henge sammen med utfordringer med tiltaksdeltakelse under deler av pandemien. Andelen med tiltakspenger kan øke fremover etter hvert som forlengelsene på dagpenger løper ut. Andelen uten kjent ytelse fra NAV er økt med 400 personer. At antallet som inngår i denne gruppen øker i 2022 kan henge sammen med at enkelte har falt midlertidig ut av AAP. De fleste i den siste gruppen antas å forsørges av familie eller andre, evt. vil noen kunne være registrert som studenter. I denne gruppen finner vi samtidig et høyere antall personer som mottar kommunale ytelser som sosialhjelp. Det er en reduksjon i antall personer som mottar dagpenger på over 200 personer, men er det er fortsatt et høyt antall sammenliknet med perioden før koronapandemien. Det kan tenkes at koronapandemien har medført at en del som skulle vært registrert som arbeidssøkere, tidligere var registrert med nedsatt arbeidsevne og at denne ikke er endret når de søker dagpenger. Utgangspunktet for dagpenger er at en skal være frisk og registrert som arbeidssøker. Et lavt antall personer med nedsatt arbeidsevne mottar overgangsstønad som enslig forsørger. Denne gruppen utgjorde rundt 800 personer i mars 2022 og antallet er nær uforandret fra samme periode i 2021.

Tabell 4: Personer med nedsatt arbeidsevne fordelt på ytelser (justert for dobbeltellinger). Antall og andel. Mars 2022, endring fra mars 2021

	Totalt	AAP	Uføretrygd	Dagpenger	Overgsstønad	Sykepenger	Tiltakspenger	Annet/ukjent
Antall	200 775	132 324	20 300	3 817	778	4 715	4 460	35 111
Andel prosent	100	65,7	10,1	1,9	0,4	2,3	2,2	17,4
Endring fra i fjor	6 709	6 191	49	-230	14	1090	-624	422

Kilde: NAV

Stor økning i bruk av lønnstilskudd

Ved utgangen av mars 2022 deltok 62 100 av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i en eller annen form for arbeidsrettet tiltak. Dette utgjør 31 prosent av alle personer registrert med nedsatt arbeidsevne. Blant dem under 30 år er arbeidspraksis det klart vanligste tiltaket. Rundt 25 prosent av dem som var registrert med et tiltak i denne aldersgruppen, deltok i arbeidspraksis. Dernest følger opplæring (22%) oppfølging (19%) og tilrettelagt arbeid (19%) som viktige former for tiltak. Andelen registrert med arbeidspraksis eller opplæring reduseres for de over 60 år, som i økende grad mottar lønnstilskudd (32 %) eller deltar i tilrettelagt arbeid (29 %). Det er generelt færre som deltar i en eller annen form for tiltak blant den eldste aldersgruppene. Av dem som var registrert med nedsatt arbeidsevne i aldersgruppen under 30 år var 44 prosent i et eller annet tiltak i mars 2022. Tilsvarende andel for dem i aldersgruppen 30 til 59 år og 60 år og eldre var henholdsvis 29 og 16 prosent. En større andel av dem som ikke er registrert med tiltak er under annen oppfølging, som medisinsk behandling, rehabilitering eller sosial trening. Det vil også være en del personer hvor arbeidsrettet tiltak ikke er ansett som mulig eller hensiktsmessig, for eksempel ved kortvarig registrering eller alvorlig sykdom.

Sammenliknet med tilsvarende periode i 2020 er det en økning i antall som deltar på lønnstilskudd på noe over 1 400 personer (16 %). Det er spesielt blant de under 30 hvor bruk av lønnstilskudd som arbeidsmarkedstiltak øker. Av andre tiltak ser vi en kraftig økning i antall som er på opplæringstiltak. Denne gruppen stiger også med rundt 1 400 personer, men den relative økningen er noe lavere, på 13 prosent. Totalt øker antall personer på tiltak med over 4 100 personer.

Tabell 5. Personer med nedsatt arbeidsevne som deltar i et arbeidsrettet tiltak. Alder og type tiltak. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. Mars 2022

	I alt	Under 30 år	30-59 år	60 år og over
I alt	62 095	19 493	39 423	3 179
Arbeidspraksis	11 953	25,2	17,1	9,7
Arbeidsrettet rehabilitering	743	0,5	1,5	1,3
Avklaringstiltak	2 958	1,9	5,7	10,2
Jobbskaping og egenetablering	32	0	0,1	0,1
Lønnstilskudd	10 227	11,9	17,5	32,2
Oppfølging	11 492	19,1	18,6	14
Opplæring	11 983	22	19,3	2,8
Tilrettelagt arbeid	12 454	19,1	19,8	29,3
Tilrettelegging	253	0,3	0,5	0,6

Kilde: NAV

Vedlegg

A. Definisjoner for hvem som tilhører gruppen med nedsatt arbeidsevne og hvem som kan motta arbeidsavklaringspenger.

Personer med nedsatt arbeidsevne

Begrepet «personer med nedsatt arbeidsevne» omfatter personer som på grunn av sykdom, skade eller andre hindringer har behov for ekstra oppfølging fra NAV for å få eller beholde arbeid. Bistandsbehovet fastsettes etter en arbeidsevnevurdering og vil omfatte arbeidsrettede tilbud og annen oppfølging som medisinsk behandling, rehabilitering, sosial trening/oppfølging og tilrettelegging.

Mange blir registrert med nedsatt arbeidsevne etter å ha brukt opp retten til sykepenger, eller fordi de fortsatt trenger tid til rehabilitering eller omskolering. Andre har vært lenge arbeidsledig, men på grunn av helsemessige utfordringer vurderes de å ha ekstra behov for oppfølging for å kunne komme i jobb. Personer som mottar sykepenger eller uføretrygd regnes ikke med i statistikken over personer med nedsatt arbeidsevne, med mindre de mottar arbeidsrettet oppfølging rettet mot personer med nedsatt arbeidsevne.

Arbeidsavklaringspenger

Arbeidsavklaringspenger kan innvilges til personer som har fått arbeidsevnen nedsatt med minst femti prosent på grunn av sykdom. Det er et krav at det foreligger en gyldig diagnose i henhold til klassifiseringssystemene ICD 10 og ICPC 2. Det er også et vilkår at man enten er under aktiv behandling, deltar i et aktivt tiltak, eller at man selv etter at dette er prøvd fremdeles anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid, og får oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten.

Tidligere (før 1.3.2010) mottok personer som var under medisinsk behandling rehabiliteringspenger, mens de som deltok i et arbeidsrettet tiltak mottok attføringspenger. Tidsbegrenset uførestønad kunne innvilges om man, til tross for medisinsk behandling og forsøk på attføring, ikke kunne komme i arbeid i overskuelig framtid, men at det var håp på lengre sikt. Regelverket er endret fra 1.1.2018. Endringene fører blant annet til at perioden en kan motta AAP er satt til 3 år, i tillegg til 2 år i en unntaksperiode. Periode under vurdering for uføretrygd, etter å ha blitt avklart til arbeid eller med AAP som sykepengeerstatning, vil kunne komme i tillegg til dette.

Minsteytelse AAP

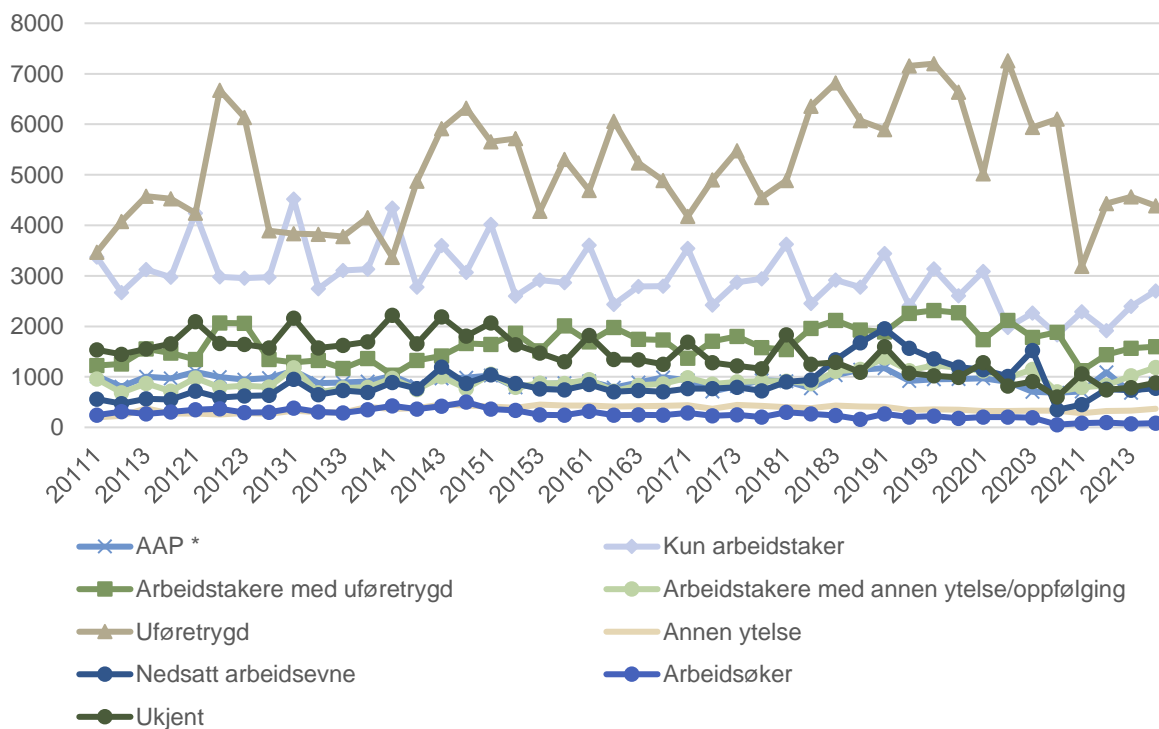
Minsteytelse over 25 år: Hvis du ikke har hatt lønnsinntekt eller mottatt andre ytelser før arbeidsevnen din ble redusert med minst 50 prosent, vil du likevel kunne få AAP. Mindesteytelsen er på 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) per år.

Garantert minsteytelse under 25 år: Har du ikke hatt lønnsinntekt før arbeidsevnen din ble redusert med minst 50 prosent, vil du likevel kunne få AAP. Mindesteytelsen er på 2/3 av 2 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) per år.

Hvis du har hatt inntekt som gir et høyere grunnlag enn garantert minsteytelse, får du beregnet ytelsen etter inntekten din. Fra og med den dagen du fyller 25 år blir ytelsen oppjustert til 2 ganger folketrygdens grunnbeløp. Per 1. mai 2020 tilsvarer grunnbeløpet kr 101 351. Mindesteytelsen vil da være henholdsvis kr 202 702 og 135 135 for dem i aldersgruppen 25 år og eldre, og dem under 25 år.

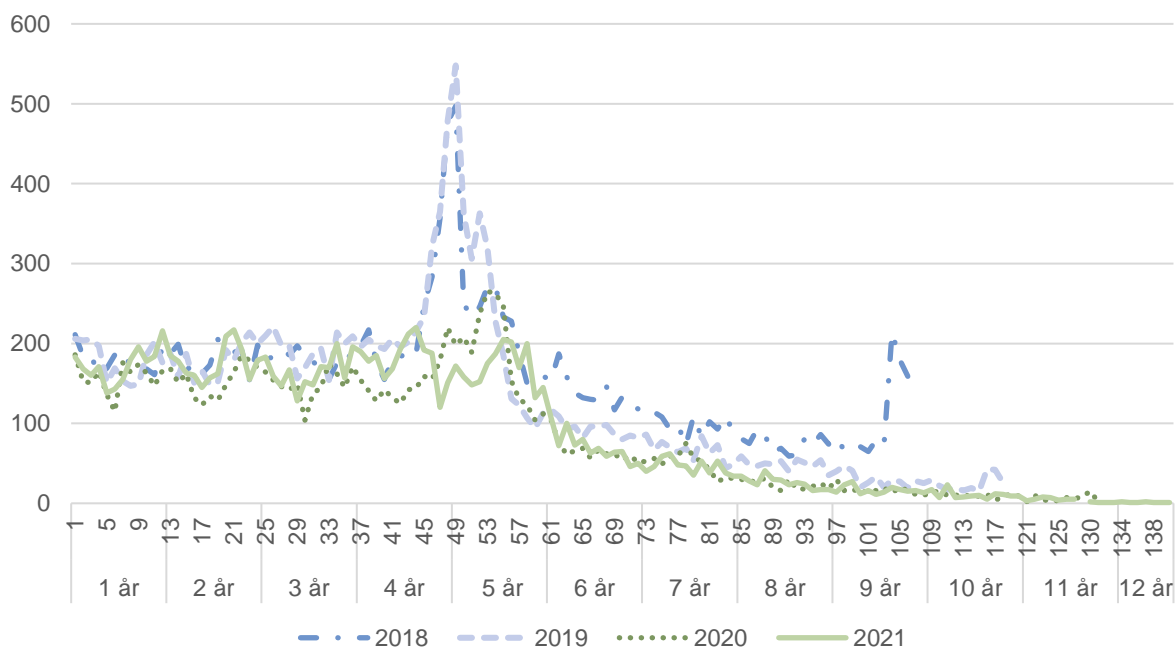
Vedlegg

A. Arbeidsmarkedsstatus seks måneder etter avgang fra arbeidsavklaringspenger. Antall. 1 kvartal 2011 til 4. kvartal 2021.

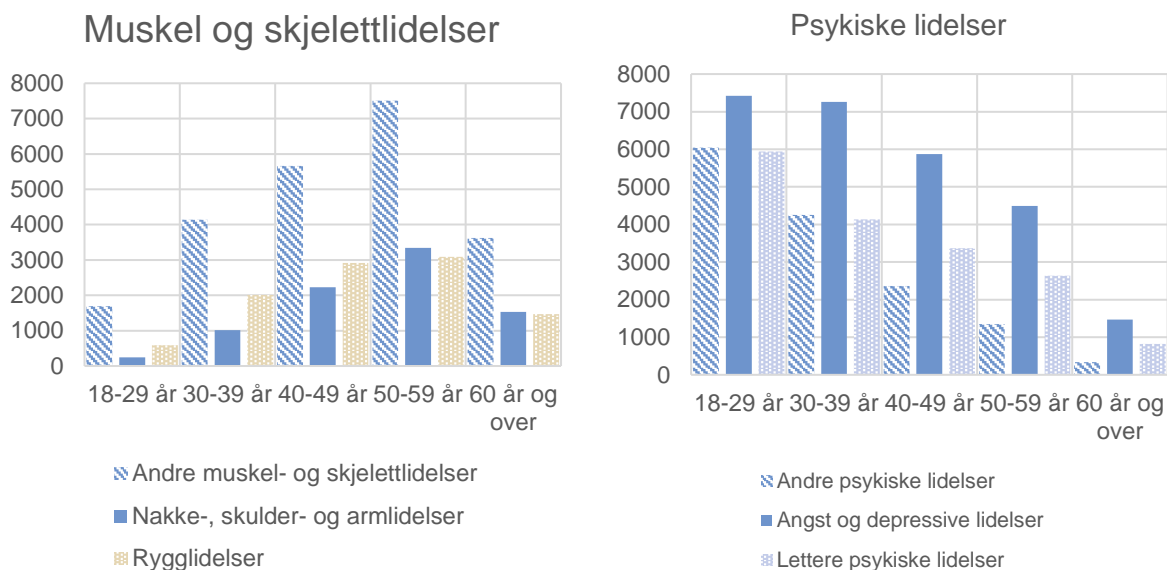
Kilde: NAV

B. Varighet ved avgang og antall personer. Måneder. 4 kvartal, 2018 til 2021.

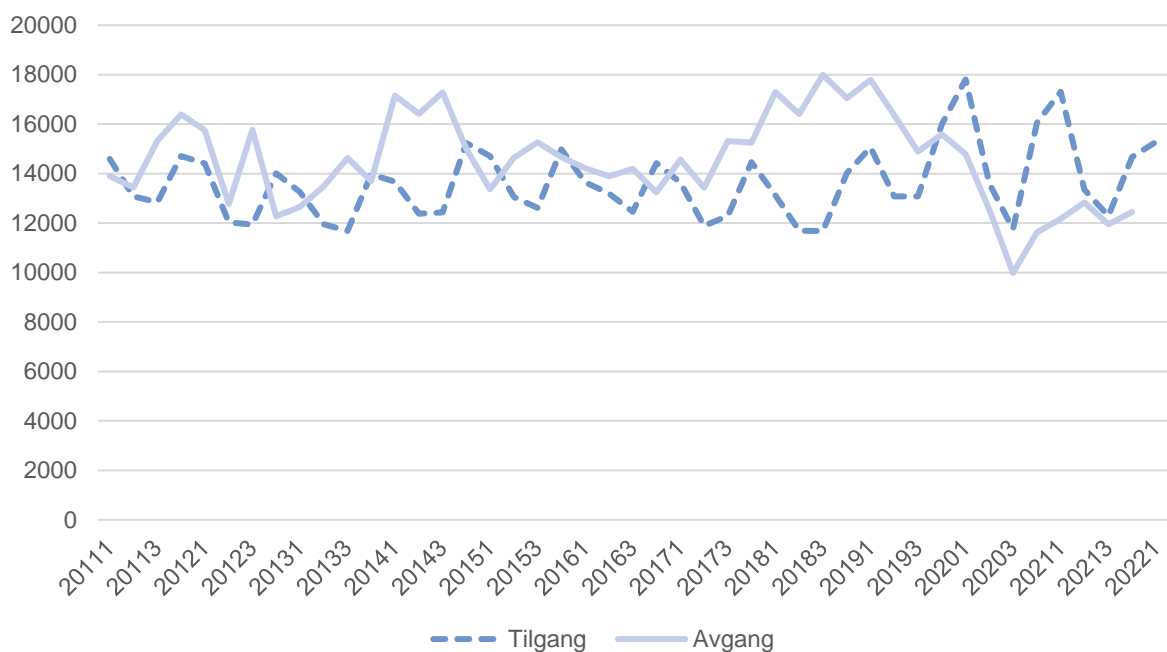
Kilde: NAV

C. Psykiske lidelser og muskel, og skjelettlidelser, undergrupper fordelt på aldersgruppe. Andel. Mars 2022.

Kilde: NAV

D. Antall nye mottakere av arbeidsavklaringspenger (tilgang) og antall som ikke lenger mottar arbeidsavklaringspenger (avgang). Antall. 1. kvartal 2011 til 1. kvartal 2022.

Kilde: NAV

E. Tilgang på AAP og status 2 måneder før tilgang. Helt nye mottakere. Antall totalt og andel i hver tiltaksgruppe. 1. kvartal 2014 til 2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I alt	10 423	10 888	9 896	9 648	9 059	10002	10838	10980	10102
Sykepenges	73,6	73,8	74,5	73,9	74,9	71,3	67,7	72,8	72,5
Arbeidssøker/Nedsatt arbeidsevne	15,4	15,3	15,9	16,5	18	21,8	23,3	19,5	18,4
Annet og ukjent	11	10,8	9,6	9,6	7	7	9,1	7,7	9,1

Kilde: NAV

F. Sannsynlighet for å avslutte AAP. Antall. Mars 2016 til mars 2021

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
I alt	160 920	151 467	147 611	144 633	136 467	118 884	118 377	130 868
Arbeidsavklaringspenger	127042	123821	122348	117124	102599	90507	99255	108319
Kun arbeidstaker	6211	4997	4789	5215	5076	4257	3247	4397
Arbeidstakere med uføretrygd	3614	4065	3090	3510	4096	4262	2558	3153
Arbeidstakere med annen ytelse/oppfølging	2846	2863	2948	2941	4083	3070	2583	3260
Uføretrygd	12206	9674	8377	9650	11904	11130	6791	7731
Annen ytelse	1106	901	971	942	1503	1054	746	763
Kommunale ytelser **	1885	1247	1201	1337	2359	1326	679	635
Nedsatt arbeidsevne	2070	1368	1427	1390	2309	1435	931	954
Arbeidssøker	475	239	247	230	278	153	161	65
Ukjent	3465	2292	2213	2294	2260	1690	1426	1591

[1] Basert på foreløpige innrapporteringer i KOSTRA for 2021

Kilde: NAV

Referanser

Brage, Søren, Nossen, Jon Petter, Kann Inger Cathrine og Thune, Ola. «Sykefravær med diagnose innen psykiske lidelser 2000-2011», Arbeid og velferd 3/2012, s. 24-37

Ellingsen, Jostein (2019). «Utviklingen i uføretrygd per 30. september 2013», Statistikknotat, Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Jacobsen, Ove (2019). «AFP i privat sektor - Endringer i mottak av arbeidsavklaringspenger og uføretrygd», Arbeid og velferd 1/2019, s 35-43

Kalstø, Åshild Male Kalstø og Kann, Inger Cathrine (2019). «Færre på helserelaterte ytelser – friskere befolkning?», Arbeid og velferd 4/2019, s. 3-18

Kann, Inger Cathrine og Dokken, Therese. «Flere har avsluttet arbeidsavklaringspenger etter regelverksendringene i 2019 - De fleste til uføretrygd eller jobb», Arbeid og velferd 3/2020, s. 41-61

Kann, Inger-Cathrine, Yin, Jun, og Kristoffersen, Per (2016). «Arbeidsavklaringspenger - utviklingen i hvem som kommer inn», Arbeid og velferd nr.2)2016 s.63-76

Kann, Inger-Cathrine, Yin, Jun, og Kristoffersen, Per (2016). «Fra arbeidsavklaringspenger til arbeid», Arbeid og velferd nr.2)2016 s.77-92

Lande, Sigrid (2020). «Færre får innvilget arbeidsavklaringspenger med nytt regelverk», Arbeid og velferd 2/2020, s. 81-98

Lima, Ivar og Grønlien, Håkon (2022). «Flere mottar uføretrygd og sosialhjelp etter innstramming i AAP-regelverket», Arbeid og velferd 2/2022 s.61-79

Myhre, Andreas (2021). «Hvordan påvirker en kortere maksimal varighet på AAP overgang til arbeid og uføretrygd?», Arbeid og velferd 1/2021, s.1-18

Myklathun, Kristian, Sørbo, Johannes, Vidal-Gil, Augenia. «Utviklingen på arbeidsmarkedet. NAVs arbeidsmarkedsprognose», Arbeid og velferd 1/2022, s. 5-18.

Nossen, Jon Petter, Gjerde, Audun, Kalstø, Åshild Male, Lorentsen, Thomas. «Kort vei fra tiltak til jobb? Løpebaner for arbeidssøkere som deltar i tiltak», Arbeid og velferd 1/2021, s.1-20

Sundell, Therese (2019). «Utviklingen i sykefraværet, 3.kvartal 2019», Statistikknotat, Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Vidal-Gil Eugenia og Gjerde, Audun (2022). «Utviklingen på arbeidsmarkedet nr. 2-2022». Arbeid og velferd 3/2022. s. 3-25